

СВОБОДЕНЪ ГРАЖДАНИНЪ

ОРГАНЪ НА ВАРНЕНСКОТО ЛИБЕРАЛНО БЮРО.

В. „Свободенъ Гражданинъ“ ще излиза единъ пжтъ въ седмицата: Срѣда. Цѣната му е за година 6 лева, а за половинъ година 3 лева въ прѣдплата. За странство, за една година 10 зл. лева, а за половинъ година 5 зл. лева. За обявления на първата страница се плаща прѣдплатено по 15 ст. на дума, на 2 и 3 стр. по 10 стот. на дума, а на четвърта страница по 3 ст. Всичко, което се отнася до вѣстника, испраща се до администрацията му въ г. Варна,

Единъ брой 15 стотинки.

Редакторъ: М. Паничерски.

Божилъ Райновъ

искренно благодари на всичкитъ си приятели, познаници и роднини, които сж го поздравили съ новата година и ижениия му день.

Извѣстие отъ в. в. „Миръ и Прогрессъ“.

„Негово Царско Височество господарьтъ благоволилъ да подари (100) сто лева ва новостроящата се въ столицата църква „Св. Кирилъ и Методий“. Строителната комиссия е получила тая сума“.

Чуешъ ли народе! Твоя князь, когото титулиратъ господарь, който получава отъ тебе на годината единъ милионъ триста и шестдесетъ хиляди лева или шестъ милиона осемстотинъ хиляди гроша, а на день осемнадесетъ хиляди шестстотинъ тридесетъ гроша — е височайше благоволилъ да подари за построяване на Храмъ Божий и то въ столицата само 100 лева и словомъ **СТО** лева! Тржбете, гайди подкупени, за това велико и побѣдоносно събитие на модерната епоха!

9 Януарий, 1897 година.

Многошумниятъ въпросъ, нарѣченъ офицерско-емигрантски(?) се разрѣши. Полицейското събрание срѣщу празниците вотира специаленъ законъ, съ който се амнистиратъ всички, които вземахъ участие въ низвержението на първия Български князь и които измѣнихъ на военната си клетва — да защищаватъ отечеството отъ *вжтръшнии* и *внжкшнии* врагове. Отъ чловѣколюбива гледна точка, ние намираме това рѣшение на полицейското събрание за доста похвално, защото трѣбва да се тури точка на всичкитъ прѣслѣдвания. Обаче, колкото е похвално това рѣшение на Събранието за амнистиране полицейскитъ прѣстѣпници, толкова е осждително пжкъ придружаванieto му съ друго, чрѣзъ което се вотира единъ особенъ законъ за пенсиятъ на емигрантитъ, особено поглѣднжто отъ чисто националенъ интересъ и частно отъ възпитателно значение за организацията на войската и строгата военна дисциплина, съ която се славѣше нашата армия до сега. То оскверни идеала на българския войникъ — да служи вѣрно на отечеството и прѣданно на държавния глава; то опозори народа ни прѣдъ външния свѣтъ, като го прѣдстави за единъ неблагодаренъ, злѣ възпитанъ и лишенъ отъ най-елементарнитъ правила на патриотизма; то, най-сетнѣ, се поруга съ нетлѣнитъ останки на Сливнишкия герой — истинския народенъ любимецъ, който въ грозната оная нощ, слѣзи отъ царския тронъ, съ думитъ; Боже пази България“. И наистинна, имаше ли нужда отъ специаленъ законъ, въ който да се прѣдвиджатъ извѣстни облаги и прѣимущества за многогодишнитъ русски храненици? Не бѣше ли достатъчно да се каже само: амнистиратъ се всички български изгнаници, които отъ 9 Августъ

до 18 Май сж се скитали по чуждитъ страни, по една или по друга причина? Но не,—коварната ржка се вмѣкнж и въ тоя чисто домашенъ въпросъ и успѣ да се подиграе съ чловѣколюбивитъ чувства на „дивитъ и необразовани“ българи! Единъ ничтоженъ въпросъ, който ние нарекохме чисто домашенъ, се експлоатира отъ зловнитъ консерватори, за да се задържатъ по дълго врѣме на властѣта! Отъ двѣ години насамъ ние слушаме, че офицерско емигрантския въпросъ ще се разрѣши тѣй, както го изисква интереса на Руссия, че правителство и князь дали тържественно обѣщание за подобно едно разрѣшение, и че ратниците за свободата и независимостѣта на България — виспитѣ наши офицери, ще бждѣтъ уволнени и замѣстени съ емигрантитъ. По голѣмата частъ отъ тия обѣщания почти се изпълнихъ и остава сега да се изпълни последнѣто и тогава: сбогомъ храбра войско, съ която се гордѣехме и заслужвахме респекта на противникитъ си. Да, деморализацията се въведе вече въ войската ни; закона за пенсониране емигрантитъ *исчине* на всѣки войникъ, че който свали князь, произведе бунтъ въ държавата и проживѣе нѣколко години като храненикъ на една чужда сила, слѣдъ 10 години, има право да се върне въ България съ пенсия и служби, каквито могатъ да се даждѣтъ на заслужилитъ народни труженци. Тоя законъ, отъ друга страна, доказва на народа, че въ страната ни има едно несъстоятелно правителство, което води сждбинитъ на България по чужди влияния и за чужди интереси, и че при такъво едно правителство, каквото е днешното, изложени сме на голѣми сюрпризи и погибелни слѣдствия, каквито единъ признатъ тиранинъ не биде въ състояние да осжществи. Въ такъвъ случай какво трѣбва, за да може да се прѣдвари това зло? Ето въпроса, който подлагаме на разрѣшение всѣкому . . . .

Малко История.

Когато едно правителство заграби правата на гражданитъ, когато то, по лични смѣтки и съображения, незачита тѣхната воля, а тѣмъ налага собствената си, посредствомъ терроръ и убийства, народитъ подъ таква правителства сж търсили въ разни врѣмена, разни срѣдства, за да се спасѣтъ отъ тѣхнитъ „бацински попечителства“.

Както е известно, въ срѣднитъ вѣкове, тиранията, золумитъ, грабежитъ и безчестията, сж биле нѣща обикновенни. За забѣлзване е, че тия дивни рожби на още по дивни умове и истинки сж биле въ апогея на развитието си, мжду другитъ народи въ Европа, само въ Германия.

Историята е прѣдъ насъ.

Многого феодални князье (нѣмци) на днешна Германия, сж биле такива звѣрове, облѣчени въ човѣш ка кожа, каквито историята е отбѣлзала само въ походитъ на Атила и Тамерлана. Диви, казва летописеца, по възпитание, още въ крѣхкитъ си години тия „Божи помазанници“, сж навиввали на развратъ, лѣнност и грабежи. Тѣхното възпитание е било въ хорското пещастие, а високото имъ призвание — въ рвкитъ човѣшка кръвь. Дошли до положението на звѣрове, неразличающи въ нищо отъ тѣхнитъ истинки, тия „по-

мазани“ кръволочи сж считали подданицитъ си като безсловесни стада, които сж биле длѣжни да търпѣтъ и най-грознитъ имъ прищевки. Нѣ, както всичко има край, така сжщо и търпѣнието, колкото и чудовищно да е то, си има своитъ граници — своя край.

Въ Вестфалия, едно отъ тогавашнитъ княжества на днешна Германия, тиранията е била непоносима. Тамъ, както бѣлжжи историка, двореца на Княза не е билъ народенъ дворецъ, а единъ вертепъ, въ който сж имали присталп отлпчнитъ лакеи, глаторвзи, развратници и прѣдатели. Калѣта на Вестфалското обществено море е грѣжла кръвавитъ стѣни на тоя чудовищенъ вертепъ. Безправственостѣта е била благородното отлчие на тѣмнитъ му посетители. Жени, маже — имали сж достѣпъ, покачвали сж се на най-високото стѣпало на обществената стѣла, стига само честѣта и съвѣстѣта си да даждѣтъ въ даръ на Княза и придворната му камария. Народната парѣ се е грабила безъ милостъ; прѣскало се е ва мѣсець — два по десетина милиони лева — за развратъ и расходки!... Ний се чувствуваме безсилни, за да прѣдадемъ всичкитъ оми ужаси, които сж царували въ оная грозна епоха. Какво е правилъ при това положение Вестфалския народъ за да защити сжществуванieto си отъ тия производи? Той не прибѣгналъ, както много други народи по късно прибѣгнахъ, до революцията, а въ честитъ си ноцини пушукания, отредилъ свещения народенъ сждъ, който кръститъ съ името Fehm, което въ букваленъ прѣводъ ще каже *Слава*. Членове на това сждилище сж биле всички Вестфалски граждани, исключая, разбира се, глутницата на безчестника — Князь. Юридическото конституиране на Fehm — а е било колкото просто, толкова и полезно по резултатитъ си. То е различавало въ много отъ днешнитъ начала на нашитъ сждилища. То не е сждило по написани закони, а по съвѣтъ, защото спорѣдъ дълбокото разбиране на членоветъ му, най добрия законъ била чистата и непоковарена съвѣсть.

Всѣки гражданинъ, при постѣживанieto си въ това сждилище, е давалъ слѣдующата клетва: „заклевамъ се въ вѣчна прѣданностъ на тайното сждилище; кѣмъ се, че ще го защищавамъ отъ собственитъ си нечисти побуждения, отъ водага, отъ слънцето, отъ лилата и отъ всички живи същества. Общавамъ се да поддржамъ неговитъ присѣди и да помагамъ за тѣхното привеждане въ изпълнение. Общавамъ се още, че нито мжчението, нито паритъ, нито роднинскитъ връзки, нито нищо създадено отъ Бога, нѣма да ме направя клетвопрѣстѣпникъ“.

Специалното назначение на това сждилище е било само за тия прѣстѣпления, които сж вършили управителитъ и тѣхнитъ чиновници. Прокуратурата се е прѣдставлявала отъ всѣки оцетенъ, по единъ или другъ начинъ, гражданинъ отъ силнитъ на деня. Когато постапвало въ сждицето нѣкое обвинение противъ чиновника, рицаря или Министра, Прѣдсѣдателя на сждилището е написвалъ до обвиняемия пергаментна призовка, въ която му се заповѣждало да се яви въ шестъ недѣленъ срокъ. Въ случай че се не яви въ тоя срокъ, давало му се втори пжтъ още толкозъ, и тогава ако се не яви, давало му се само три дѣня срокъ, и се пристѣпвало пжкъ разглежданieto на дѣлото. Засѣданията сж ставали въ подземия. Наказанията, които е налагало сждилището, сж биле все смѣртни. Не е имало пощада къмъ ни единъ злоупотрѣбителъ съ властѣта, както не е имало пощада отъ тоя послѣдния кжмъ никого отъ невинитъ граждани. Щомъ като обвиняемия се е осжждалъ на смѣртъ, членоветъ на сждилището, по за-

